

Handläggare: Jan Lind
Staben
Tel: 508 264 71
s.jan.lind@gfk.stockholm.se

2004-06-23

Dnr 04-000-1820:1

Till
Gatu- och fastighetsnämnden

Nytt näringspolitiskt program för Stockholm 2004 – 2006
Remiss av förslag

FÖRSLAG TILL BESLUT

Gatu- och fastighetsnämnden besvarar kommunstyrelsens remiss av förslaget till nytt näringspolitiskt program med gatu- och fastighetskontorets tjänsteutlåtande.

Olle Zetterberg

Lennart Gustafsson

Jan Lind

SAMMANFATTNING

Gatu- och fastighetsnämndens remisstid går ut 2004-08-17. Finansroteln har begärt omedelbar justering.

Stockholms Näringslivskontor AB har på kommunfullmäktiges uppdrag utarbetat ett förslag till nytt näringspolitiskt program för Stockholm 2004-2006. Målet för stadens näringspolitik är att Stockholm ska utvecklas till Norra Europas ledande tillväxtregion.

I programmet föreslås mål och strategier för områdena service, transportsystem, utbildning och forskning, informationsteknik, bostäder och livsmiljö, nätverk och marknadsföring.

Bolagets styrelse föreslår att kommunfullmäktige godkänner programmet och uppdrar till samtliga nämnder och anmodar Stockholms Stadshus AB att genomföra det. Vidare föreslås att Stockholms Näringslivskontor AB ska

ges i uppdrag att stödja och följa upp genomförandet av programmet.

Gatu- och fastighetskontoret ser positivt på att staden preciserar sina näringspolitiska mål och arbetar vidare med att finna och genomföra ändamålsenliga åtgärder för att nå dem. Vi kan också ställa oss bakom mycket av det som föreslås i Näringslivskontorets programförslag.

Innan vi går närmare in på enskildheterna i programförslaget vill vi beröra vilken roll det bör ges i staden.

Vi har i flera sammanhang varit tveksamma till olika sektorprogram. Även beträffande det näringspolitiska programmet ser vi helst att det inte ges rollen av ytterligare ett av fullmäktige beslutat program med nya mål och strategier om transportsystem, bostäder mm och med uppdrag åt samtliga nämnder att genomföra det. Programförslaget och utfallet av remissbehandlingen bör i stället tas till vara och på lämpligt sätt utmyнна i av fullmäktige preciserade övergripande inriktningsmål och prioriterade inriktningar när kommande budgetar utarbetas och/eller av nämnderna nyanserade verksamhetsspecifika inriktningsmål, generella åtaganden och enhetsspecifika åtaganden när nya verksamhetsprogram utarbetas. Budgeten och verksamhetsprogrammen är enligt vår uppfattning de rätta forumen för stadens avvägningar och prioriteringar mellan olika mål och åtgärder avseende t ex specifika näringslivssatsningar, bostadsbyggande, trafik, miljö och ekonomi.

Om stadens mål för näringslivets utveckling även fortsättningsvis beslutas i budgetsammanhang bör också uppföljningen ske på sedvanligt sätt av stadens centrala organ.

Programmets övergripande mål

Vi bedömer att programförslagets långsiktiga mål att Stockholm ska vara Sveriges och Norra Europas ledande tillväxtregion är högt, men att det icke desto mindre kan vara värt att sträva efter på lång sikt och i den takt som stadens resurser mm medger.

Programmets detaljmål och strategier

Programförslaget innehåller i kapitel sex mål och strategier för områdena service, transportsystem, utbildning och forskning, informationsteknik, bostäder och livsmiljö, nätverk och marknadsföring. Vi har tämligen översiktligt kommenterat de förslag som mer påtagligt rör våra verksamheter. Vi är positiva till flera förslag.

Frågan är dock vilken dignitet dessa grupper av mål och strategier avses få i förhållande till mål- och åtagandestrukturen i stadens integrerade ledningssystem.

REMISSEN

Kommunstyrelsen har remitterat programförslaget till, förutom gatu- och fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, utbildningsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, stadsdelsnämnderna Spånga-Tensta, Maria-Gamla Stan, Älvsjö, stadsledningskontoret, Företagarnas Riksorganisation i Stockholm, Stockholms handelskammare, Svenskt Näringsliv i Stockholm och Stockholms hantverksförening för yttrande senast 2004-06-18.

Remissen till gatu- och fastighetsnämnden inkom till gatu- och fastighetskontoret 2004-05-18. Efter kontakt med finansroteln har gatu- och fastighetsnämndens remisstid utsträckts till 2004-08-17 med omedelbar justering.

PROGRAMFÖRSLAGET

Styrelsen för Stockholms Näringslivskontor AB beslöt 2004-03-16

att i huvudsak godkänna förslaget till nytt näringslivspolitiskt program för Stockholm 2004 – 2006.

att därutöver tillföra programmet följande.

Det är väsentligt att alla medborgares kreativitet tas tillvara och staden ska stimulera även kvinnors företagande. Det är också väsentligt att vi tillvaratar möjligheterna med tillväxten som finns i våra östliga grannländer. Vi ska åstadkomma samverkan och kraftsamling i Östersjöregionen (södra Finland, S:t Petersburg och Baltikum).

att föreslå kommunfullmäktige att godkänna förslaget till nytt näringslivspolitiskt program och att uppdra till samtliga nämnder och anmoda Stockholms Stadshus AB att genomföra programmet.

att föreslå kommunfullmäktige att uppdra till Stockholms Näringslivskontor AB att stödja och följa upp genomförandet av programmet.

Reservationer anmäldes av (m), (fp) och (kd).

VD:s tjänsteutlåtande 2004-02-18 är av i huvudsak följande lydelse.

Bakgrund

På Kommunfullmäktiges uppdrag har Stockholms Näringslivskontor AB utarbetat ett förslag till nytt näringspolitiskt program för Stockholm 2004-2006. Programmet syftar framför allt till att lägga fast mål och strategier för hur staden kan förbättra förutsättningarna för företagande i Stockholm.

Förslag till näringspolitiskt program

Förslaget till näringspolitiskt program inleds med att utgångspunkterna för stadens näringspolitik presenteras och med en nulägesbeskrivning av Stockholmregionen som företagsplats.

Målet för stadens näringspolitik är att Stockholm ska utvecklas till Norra Europas ledande tillväxtregion. För att kunna uppnå målet måste Stockholm kunna erbjuda goda förutsättningar för att:

- ? driva och utveckla företag
- ? lokalisera företag
- ? starta företag.

Ambitionen är att utveckla Stockholm till norra Europas mest spännande och attraktiva region.

I program fastslås vidare stadens roll och uppgifter i näringspolitiken. Stadens näringspolitiska uppgifter föreslås utgöras av att:

- ? tillhandahålla en serviceinriktad kommunal organisation
- ? tillhandahålla välfungerande infrastruktur
- ? utveckla och förstärka nätverk
- ? marknadsföra Stockholm.

Med infrastruktur avses transportsystem, högre utbildning och forskning, informationsteknik samt bostäder och livsmiljö. Utifrån stadens näringspolitiska uppgifter föreslås mål och strategier för områdena; service, transportsystem, utbildning och forskning, informationsteknik, bostäder och livsmiljö, nätverk och marknadsföring.

Programförslaget avslutas med en beskrivning av stadens näringspolitiska organisation. Budskapet är att näringspolitik inte endast är en fråga för Stockholms Näringslivskontor AB, utan för alla nämnder och bolag som har kontakter med näringslivet.

Näringslivskontorets synpunkter

Stockholms Näringslivskontor AB föreslår att styrelsen godkänner förslaget till näringspolitiskt program och därefter föreslår kommunfullmäktige att godkänna programmet och uppdra till nämnder och bolag att genomföra programmet. Kontoret föreslår också att Stockholms Näringslivskontor ska ges i uppdrag att stödja och följa upp genomförandet av programmet.

GATU- OCH FASTIGHETSKONTORETS SYNPUNKTER

I stadens budget är det ett tydligt mål att bygga bostäder och utveckla Stockholm. Kommunfullmäktiges prioriterade inriktningar härvidlag är följande.

- Nya bostäder som alla kan efterfråga skall byggas.
- Staden skall verka för en väl fungerande arbetsmarknad, goda förutsättningar för näringslivet, utveckling av trafiksystemen samt att regionens betydelse stärks.

Inom staden pågår en rad aktiviteter för att nå dessa övergripande mål. I enlighet med gällande kommuncentrala direktiv redovisas i respektive nämnds verksamhetsplan inriktningsmål, generella åtaganden mm.

Gatu- och fastighetsnämnden har i beslutet¹ om sina inriktningsmål och generella åtaganden i VP 2004 främst prioriterat fullmäktiges bostadsmål och skötsel och utveckling av stadens trafiksystem.

Gatu- och fastighetsnämndens verksamhetsspecifika inriktningsmål är följande.

- Skapa förutsättningar för ett ökat bostadsbyggande, bidra till stadens arbete med att hålla ner boendekostnaderna i nyproducerade bostäder samt bidra till en god framkomlighet i en ren och trygg stad.
- Tillhandahålla ändamålsenliga lokaler för stadens verksamheter samt förvalta och förädla de fastigheter som staden äger.

Nämndens generella åtaganden är att

- medverka till att de av kommunfullmäktige angivna bostadsmålen nås
- svara för drift, underhåll, nyanläggning/ombyggnad och utveckling av stadens trafiksystem på ett sådant sätt att framkomligheten, tillgängligheten, trafiksäkerheten och trafikmiljön förbättras samt att bidra till ökad trygghet
- förvalta och förädla stadens förvaltningsbyggnader, barnstugor, sjukhem, kulturlokaler, kommersiella lokaler samt lantegendomar enligt intentionerna i kommunfullmäktiges budget.

Under rubriken Fungerande näringsliv och arbetsmarknad anges i verksamhetsprogrammet bl a följande.

För sysselsättningen och för utvecklingen i staden är ett livskraftigt näringsliv en förutsättning. Inom nämndens ansvarsområden är det därför viktigt att gynnsamma förutsättningar ges bl.a. genom att tillhandahålla byggbar mark till företag som vill etablera sig eller utvecklas och att dess behov av en god infrastruktur tillgodoses.

Nämnden har en nyckelroll genom att tillhandahålla mark till företag som vill etablera sig och utvecklas. En kraftfull utveckling pågår trots konjunkturavmattning. Nya arbetsplatser växer framförallt fram i Kista och i Hjorthagen - Värtan.

Nämnden har fått i uppdrag att i samarbete med övriga berörda nämnder utarbeta en långsiktig strategi för stadens företagsområden. En viktig del i detta arbete är de förvaltningsövergripande kontakter som redan i dag sker

---

¹ GFN 2003-11-04

rörande nyetableringar i staden. Härutöver sker en årlig revidering av katalogen över mark och planprojekt för arbetsplatser i Stockholms stad i samarbete med näringslivskontoret och stadsbyggnadskontoret.

I bilaga 3 redovisas samtliga arbetsplatsprojekt. Av dessa är utbyggnaden av Kista det största med delprojekten Kista Science City, Kista Science Tower och Kista Centrum.

Härutöver finns ett antal enhetsspecifika åtaganden preciserade i verksamhetsprogrammet.

Det näringspolitiska programmets roll

Näringslivskontorets nu remitterade förslag till nytt näringspolitiskt program innehåller som nämnts mål och strategier för områdena service, transportsystem, utbildning och forskning, informationsteknik, bostäder och livsmiljö, nätverk och marknadsföring.

Gatu- och fastighetskontoret ser positivt på att staden preciserar sina näringspolitiska mål och arbetar vidare med att finna och genomföra ändamålsenliga åtgärder för att nå dem. Vi kan också ställa oss bakom mycket av det som föreslås i Näringslivskontorets programförslag.

Innan vi går närmare in på enskildheterna i programförslaget vill vi beröra vilken roll det bör ges i staden.

Vi vill i sammanhanget erinra om att styrelsen för Stockholms Näringslivskontor AB nyligen även presenterat ett tillväxtdokument från småföretagsdelegationen. Som framgick av vårt yttrande² över detta dokument är avsikten att kommunfullmäktige ska ta ställning till de sju åtgärds punkterna i dokumentet, efter avvägning mot andra angelägna samhällsmål, och att sedan näringslivs bolaget ska följa upp genomförandet av de beslutade åtgärderna. Dvs ungefär samma förfarande som nu föreslås beträffande det nya näringspolitiska programmet.

Vi framhöll i vårt yttrande över tillväxtdokumentet att avvägningar mot andra angelägna samhällsmål hör hemma i ett annat beslutssammanhang – nämligen i stadens budget. I budgetsammanhang kan staden göra alla generella avvägningar och prioriteringar mellan olika mål avseende t ex näringslivssatsningar, bostadsbyggande, miljö och ekonomi.

Vi klargjorde att vi även i andra sammanhang varit tveksamma till olika sektorprogram. Vi har t ex begärt att förslagen till miljö- och växthusgasprogram skulle genomgå omfattande bearbetningar och anpassningar till stadens integrerade ledningssystem ILS. Stadens nämnder ska inte arbeta under flera olika och sinsemellan mer eller mindre motstridiga styrsystem. Liknande synpunkter framfördes över senaste förslaget till avfallsplan.

---

² GFK tjut 2004-04-15

När vi nyligen granskade förslaget till lokal strategi för hållbar utveckling i Stockholms stad, konstaterade vi att systemet med en mängd separat beslutade program och strategier – med eller utan särskilda omnämningen i budgeten/ILS – ger begränsad överblick/helhetssyn och inte särskilt stor vägledning då olika programkrav och ekonomiska realiteter står mot varandra.

Också den nyligen remissbehandlade SPO-utredningen förordar att budgetens ställning som styrdokument stärks och att floran av planer, riktlinjer och policys som inte har direkt koppling till mål och uppdrag i budget minskas. Vidare förordar SPO-utredningen att ansvaret för att kommunövergripande riktlinjer och program utarbetas ska ligga på stadsledningskontoret, att program och riktlinjer utarbetas i nära samverkan med berörda nämnder och att de ska innehålla kostnadsberäkningar samt att stadens integrerade lednings- och styrsystem förenklas och vidareutvecklas.

Förslaget till nytt näringspolitiskt program synes, liksom Småföretagsdelegationens tillväxtdokument, inte uppfylla alla dessa ledningsprinciper; det har t ex inte upprättats i nära samverkan med berörda nämnder och saknar kostnadsberäkningar.

Vad gäller tillväxtdokumentet förordade vi att det i stället för att bilda underlag för ett särskilt fullmäktigebeslut, bör ges rollen som idékatalog och inspiration för stadens nämnder och styrelser i deras fortsatta arbete med att förbättra näringslivsförutsättningarna i staden. Även de centrala organen kan ta upp idéer ur dokumentet och t ex inom ramen för det integrerade ledningssystemet ge anvisningar om lämpliga kommunala näringslivssatsningar.

Beträffande hållbar utveckling – som enligt regeringen handlar om tillväxt och välfärd – förordade vi att om ett separat dokument anses nödvändigt att upprätta bör detta endast avse strategiska frågor och förslag till eventuella övergripande mål. Denna strategi föreslogs i så fall ges status som ett av stadens underlag när budgeten med fullmäktiges övergripande inriktningsmål och prioriterade inriktningar upprättas. Strategin ska alltså inte rikta sig direkt till nämnderna. Något s k handlingsprogram med ofinansierade åtgärder som stadens nämnder förutsätts genomföra bör inte upprättas.

Även beträffande det näringspolitiska programmet ser vi helst att det inte ges rollen av ytterligare ett av fullmäktige beslutat program med nya mål och strategier om transportsystem, bostäder mm och med uppdrag åt samtliga nämnder att genomföra det. Om fullmäktige på förslaget sätt godkänner programmet och uppdrar åt samtliga nämnder att genomföra det blir i så fall frågan vilken dignitet programmets övergripande mål och de sex grupperna av delmål och strategier avses få; detta framgår inte av förslaget. Hur ska de ses i förhållande till fullmäktiges övergripande inriktningsmål och prioriterade inriktningar? Och vilken roll ska programmet ha i relation till nämndernas verksamhetsspecifika inriktningsmål, generella åtaganden och enhetsspecifika åtaganden?

Vi anser att programförslaget och utfallet av remissbehandlingen i stället bör tas till vara och på lämpligt sätt utmynna i av fullmäktige preciserade övergripande inriktningsmål och prioriterade inriktningar när kommande budgetar utarbetas och/eller av nämnderna nyanserade verksamhetspecifika inriktningsmål, generella åtaganden och enhetspecifika åtaganden när nya verksamhetsprogram utarbetas. Budgeten och verksamhetsprogrammen är enligt vår uppfattning de rätta forumen för stadens avvägningar och prioriteringar mellan olika mål och åtgärder avseende t ex specifika näringslivssatsningar, bostadsbyggande, trafik, miljö och ekonomi.

Det är visserligen korrekt som sägs i programförslaget att näringslivsperspektivet måste genomsyra all stadens verksamhet. Men vi ser det inte lika självklart att Stockholms Näringslivskontor AB, som föreslås, ska ges till uppgift att följa upp stadens övriga nämnders och bolags arbete härmed.

Om stadens mål för näringslivets utveckling även fortsättningsvis beslutas i budgetsammanhang bör också uppföljningen ske på sedvanligt sätt av stadens centrala organ.

I sammanhanget kan nämnas att stadsledningskontoret just nu genomför en inventering hos stadens fackförvaltningar och bolag av stadens kommunövergripande styrdokument. Målet är att budgeten för 2005 ska innehålla tydlig information om vilka sådana styrdokument som gäller utöver budget.

Dessutom pågår ett arbete under stadsledningskontorets ledning för att förenkla stadens mål- och åtagandestruktur. Detta kan få betydelse för med vilken detaljeringsgrad och med vilket tidsperspektiv mål på olika nivåer framgent ska formuleras. Detta arbete synes lämpligt att avvakta innan bl a förslaget till nytt näringspolitiskt program införlivas i stadens integrerade ledningssystem.

Programmets övergripande mål

I programförslaget anges bl a följande i kapitlen tre och fem.

Det långsiktiga målet för stadens näringspolitik är att Stockholm ska vara Sveriges och Norra Europas ledande tillväxtregion. Stockholm måste för att uppnå detta mål kunna erbjuda goda förutsättningar för att:

- Driva och utveckla företag
- Etablera företag
- Starta företag

Stadens näringspolitiska åtaganden är att:

- Tillhandahålla en serviceinriktad kommunal organisation

- Tillhandahålla en välfungerande infrastruktur
- Utveckla och förstärka nätverk
- Marknadsföra Stockholm

Gatu- och fastighetskontoret bedömer att det långsiktiga målförslaget är högt och innebär en ambitionsökning i förhållande till kommunfullmäktiges övergripande inriktningsmål och de prioriterade inriktningarna i årets budget, men att det icke desto mindre kan vara värt att sträva efter på lång sikt och i den takt som stadens resurser mm medger.

Programmets detaljmål och strategier

Programförslaget innehåller i kapitel sex mål och strategier för områdena service, transportsystem, utbildning och forskning, informationsteknik, bostäder och livsmiljö, nätverk och marknadsföring. Gatu- och fastighetsnämnden är mer eller mindre berörd av flera av dessa. Vi har valt att tämligen översiktligt kommentera de förslag som mer påtagligt rör våra verksamheter. Därutöver hänvisas till vad vi nyligen anförde angående småföretagsdelegationens tillväxtdokument.

Frågan är som nämnts vilken dignitet dessa grupper av mål och strategier avses få i förhållande till mål- och åtagandestrukturen i stadens integrerade ledningssystem.

1. Service

Följande mål föreslås.

Stockholm ska erbjuda företag Europas bästa näringslivsservice. Stadens service ska kännetecknas av rättsäker, snabb och enkel handläggning samt av god tillgänglighet och gott bemötande. Det ska vara enkelt att komma i kontakt med staden och med rätt instans inom staden. Stadens bemötande ska utmärkas av öppenhet, tillmötesgående och dialog.

Även delmålet om Europas bästa näringslivsservice framstår som högt.

Självklart är det rimligt att sträva efter en handläggning som är rättsäker, snabb och enkel, men att uppfylla alla dessa krav samtidigt kan ibland möta praktiska problem. Vissa ärenden är naturligen mer komplicerade än andra och kan därför inte minst av rättssäkerhetsskäl kräva fler handlägningssteg och längre tid.

KVALITETSGARANTIER

I programmet sägs att staden inom ramen för ett integrerat system för ledning och uppföljning av stadens verksamheter bedriver ett omfattande kvalitetsarbete. Målet med arbetet anges vara att samtliga verksamheter ska införa kvalitetsgarantier, som innebär att brukare av stadens service ges ett tydligt besked om stadens åtagande och om hur rättelse ska ske om

S

åtagandet inte fullgörs. Som strategi anges att staden ska göra en uppföljning och sammanställning av nämndernas och bolagens kvalitetsgarantier, som riktar sig till företagare.

Några kvalitetsgarantier har inte angetts för gatu- och fastighetskontoret. Kontoret har inom ramen för arbetet med stadens integrerade ledningssystem (ILS) sett över inom vilka delar av verksamheten kvalitetsgarantier kan ställas ut. Kontorets verksamhet är till stor del av den arten att det är svårt att identifiera enskilda kunder/brukare. Inom programområde fastighetsförvaltning finns åtaganden som riktar sig direkt till enskilda hyresgäster/arendatorer. Dessa kan utgöra en grund för garantier. Innan garantier ställs ut krävs dock noggranna verksamhetsmässiga och juridiska överväganden.

ÅTAGANDEN

Arbetet med att utforma åtaganden sägs också ha medfört att nämnder och bolagsstyrelser sett över sina rutiner och arbetssätt. Som strategi anges att det ständiga förbättringsarbetet ska fortsätta i syfte att förenkla och påskynda stadens handläggning av ärenden.

Det direkta ansvaret för kontorets verksamhetsutveckling ligger i linjen, d.v.s. varje avdelning svarar inom sitt ansvarsområde för utvecklingsarbetet. Huvuddelen av verksamhetsutvecklingen har de senaste åren koncentrerats till att gå igenom, dokumentera och utveckla kontorets huvud- och stödprocesser. I processerna finns tydligt beskrivna arbetssätt och de utgör därmed viktiga led i säkrandet av åtaganden och ett effektivt resursutnyttjande. Arbetet med att utveckla kontorets processer/arbetssätt är ett kontinuerligt pågående arbete.

KONSEKVENSANALYSER FÖR NÄRINGSLIVET

Bland strategierna anges också att staden ska medverka till att öka förståelsen genom att inför viktiga beslut göra analyser av beslutsförslags konsekvenser för näringslivet och redovisa resultatet i beslutsunderlaget. Det sägs samtidigt vara viktigt att handläggningstiderna inte förlängs.

Vi framhöll i yttrandet över småföretagsdelegationens tillväxtdokument att vi inte har något emot delegationens förslag att en mall för konsekvensanalyser för näringslivet i detaljplaner tas fram. För att sådana analyser inte ska komplicera planproceduren och bli alltför resurskrävande bör ambitionsnivån anpassas till behovet i det enskilda fallet.

WEBB-LOTS

Ytterligare en strategi är att Stockholms Näringslivskontor AB tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och gatu- och fastighetsnämnden ska vidareutveckla sin lotsfunktion för företagare som söker kontakt med staden till en ”webb-lots”.

Detta förslag ligger i linje med vår strävan om utvecklade IT-tjänster.

TRANSPORTSYSTEM

Följande mål föreslås.

Stockholms transportsystem ska kännetecknas av god framkomlighet, god internationell tillgänglighet och god åtkomlighet och arbetsmiljö för nyttotrafiken. Varor och tjänster ska kunna transporteras utan onödiga tidsförluster på gator och vägar. Det ska finnas goda möjligheter att lasta och lossa varor för distributörer och att parkera för kunder. Det ska vara enkelt att transportera personer och varor till och från regionen.

Första meningen i målet är helt godtagbar. I en andra mening bör man konstatera att med nyttotrafik avses både person- och godstrafik.

Resten av målet för transportsystemet synes avse endast godstransporterna. Man bör därför lägga till ett nytt stycke i målet med ungefär följande innehåll:

Även personer – kunder och anställda – måste kunna ta sig på ett smidigt sätt mellan olika målpunkter i regionen. En stor del av personresorna måste ske med kollektiva trafikmedel, särskilt de resor som har start- och/eller målpunkt i innerstaden. Detta ställer stora krav på ett bekvämt och väl fungerade kollektivtrafiksystem.

Frågan är, som tidigare antytts, vilken dignitet och vilket tidsperspektiv målet avses få. Målet är dock relativt allmänt utformat, och någon konkret uppföljning av vilken måluppfyllelse som erhålls framöver torde inte kunna genomföras.

STADENS INFRASTRUKTURPLANERING

Bland strategierna anges bl a att det är nödvändigt att staten reviderar och kompletterar de nationella investeringsplanerna i enlighet med Stockholmsberedningens förslag.

I höst öppnas Södra länken för trafik, och Norra länken bör kunna starta om drygt ett år. Pendeltågstunneln under centrala Stockholm – Citybanan – kommer att starta så snart planeringen har färdigställts, vilket innebär en byggstart i början av 2006. Vidare kommer väg E18 förbi Tensta och Rinkeby också att kunna påbörjas under 2006, förutsatt att regeringen beviljar tillåtlighet genom beslut under hösten i år.

Det som därefter saknas i stadens infrastruktur är framför allt en yttre förbifart, Förbifart E4 Stockholm. Denna förbifart är nödvändig om regionen även fortsättningsvis ska kunna fungera som en gemensam arbets- och bostadsmarknad, vilket i sin tur är nödvändigt för att bibehålla en god tillväxt och välfärd.

Vägverket håller på att färdigställa en vägutredning för en sådan förbifart. Det innebär att byggstart skulle kunna ske omkring år 2008 med ett färdigställande till år 2015. Problemet är dock att projektet är ofinansierat,

eftersom det inte finns några medel till projektet i vägverkets investeringsplan för den kommande tolvårsperioden 2004-2015. Staden bör därför som föreslås i programmet ta upp överläggningar med Vägverket och regeringen för att få en finansiering av förbifarten till stånd.

LAGÄNDRINGAR

Vidare anges i programmet att man för att underlätta och påskynda planeringen av viktiga infrastrukturprojekt i Stockholmsregionen måste göra en översyn av plan- och bygglagen, miljöbalken och lagen om byggande av järnväg. Staden föreslås ta fram förslag till möjliga förbättringar av aktuella lagstiftningar och överlämna till regeringen.

Vi kan konstatera att planläggningen av större infrastrukturprojekt tar orimligt lång tid. En översyn av aktuell lagstiftning pågår avseende olika delar och frågor, men en övergripande översyn har inte aktualiserats. Enligt vår uppfattning skulle mycket vinnas om handläggningstiderna för ärendena förkortas, och detta gäller inte minst tillåtlighetsärenden och besvärärenden i regeringskansliet. Det kan delvis vara en fråga om resurstillgång, men det politiska intresset för respektive ärende är också av avgörande betydelse. Det finns exempel på att en tillåtlighetsprövning av ett vägprojekt inte tar mer än fyra à fem månader om det finns ett ”tryck” på att få fram ett beslut.

TRAFIK- OCH GATUMILJÖPLANERNA

Inom ramen för stadens arbete med att revidera trafik- och gatumiljöplanerna sägs att möjligheterna undersöks att öppna avstängda gator och enkelriktade gator för dubbelriktad trafik. I arbetet ingår också att tillskapa nya parkeringsanläggningar för att öka framkomligheten på stadens gator. Det är också viktigt för att öka åtkomligheten för nyttotrafiken. Som strategi anges att staden ska värna om de zoner som finns för lastning och lossning av varor och öka de möjligheter som finns för besöks- och kundparkering.

Den översyn över trafik- och gatumiljöplanerna för innerstaden som pågår innebär bl a att planerna blir mer långsiktiga. För att undvika felsatsningar kommer planerna även att avvakta flera förestående övergripande trafikförändringar som väntas ändra förutsättningarna för den lokala trafikplaneringen nämligen dramatiskt. Vi tänker bl a på färdigställandet av Södra och Norra länken, införandet av trängselskatten och tillkomsten av Mälartunneln.

Vad gäller lastning och lossning är detta frågor som löpande ses över när behov uppkommer.

VÄGINFORMATIK

Ytterligare en strategi föreslås vara att utveckla trafikinformatiken vidare och att staden i samarbete med övriga intressenter ska driva på denna utveckling.

Vi ser positivt på detta och vill framhålla att användningen av informationsteknik inom transportområdet (väginformatik) kan bidra till att effektivisera utnyttjandet av trafiksystemet genom att trafikanten kan planera sitt resande bättre. Två exempel är "Trafik Stockholm" som är stadens och Vägverkets gemensamma vägtrafikledningscentral för det övergripande vägnätet och www.trafiken.nu som visar aktuell trafikinformation etc.

3. Informationsteknik

Följande mål föreslås.

Stockholm ska vara världsledande på bredbandsuppkoppling och trådlös kommunikation och vara en intressant testmarknad för avancerad informationsteknik.

UTVECKLADE IT-TJÄNSTER

Bland strategierna anges att staden i samarbete med andra offentliga aktörer och näringslivet ska medverka till att IT-tjänster utvecklas som förbättrar och effektiviserar det kommunala service- och tjänsteutbudet och bidrar till en ökad användning av avancerad IT.

Gatu- och fastighetskontorets e-strategi överensstämmer i huvudsak med detta. Vårt arbete lutar sig mot stadens övergripande e-strategi och dess genomförandeplaner.

När det gäller webbtjänster tillgängliga för medborgare och företagare är vi pådrivande för att få dagens informationsportal till att bli mer av en tjänsteportal (stockholm.se) med nyttiga och användbara digitala tjänster.

Huvudinriktningen är ett "utifrån- och inperspektiv" där behovet för boende, besökare och företagare är styrande. Behoven för dessa målgrupper får även genomslag internt då organisation och metoder ses över för att höja kvalitén i dessa kontakter.

Vi strävar kontinuerligt för att bli en 24-timmarsmyndighet, genom bl a att

- identifiera områden där elektroniska tjänster har en stor nyttopotential
- pröva nya vägar för förbättrad tillgänglighet
- initiera samverkansprojekt med övriga verksamheter i staden och försöka utnyttja kombinerade servicekanaler
- pröva vilka typer av elektroniska tjänster som kan vara lämpliga att använda för olika kommunikationsplattformar.

KISTA SCIENCE CITY

En strategi föreslås vara att staden ska fortsätta samarbetet med näringslivet och IT-universitet för att stärka Kistas ställning som världsledande IT-kluster. Under de närmaste åren sägs att Kista ska satsa på att utveckla tre tillväxtområden – trådlösa system, bredbandssystem och användaranpassade

S

mobila tjänster. Staden ska medverka aktivt i utvecklingen av Kista Science City - en levande och växande vetenskapsstad med företag, universitet och högskolor på hög internationell nivå och ett attraktivt och brett utbud av bostäder, kultur, service och rekreation som attraherar kompetenta människor.

Vi ser positivt på detta.

Som gatu- och fastighetskontoret uppfattar det innebär målet ”god tillgång på bostäder” en ambitionssänkning i förhållande till fullmäktiges prioriterade inriktning ”nya bostäder som alla kan efterfråga skall byggas”.

Vi ser ingen anledning till detta.

BOSTADSBYGGANDET

Bland strategierna anges att staden har tillsatt en förvaltningsövergripande styrgrupp och projektledare, som har till uppgift att följa upp genomförandet av bostadsplanerna i staden. Det anges även att staden har tillsatt en byggherregrupp, som bl a har till uppgift att minska boendekostnaderna i nyproducerade lägenheter.

Vi ser positivt på att dessa grupper fortsätter.

Det sägs också finnas ett antal åtgärder utanför stadens rådighet, som statsmakterna måste vidta för att underlätta bostadsbyggande. Det anges framför allt gälla förändringar i skatteutjämningsystemet. Det gäller också investeringar i transportsystemet, förenkling av plan- och bygglagen (PBL), miljöbalken och riktvärdena för buller. Staden ska enligt förslaget uppvakta regeringen i dessa viktiga frågor.

Vi har i en rad sammanhang pekat på vikten av att påverka statsmakterna för att eliminera de många och väl kända hinder mot ett ökat bostadsbyggande som ligger i statsmakternas händer att lösa. Härvidlag har vi även förordat en kraftfull och samordnad satsning mellan landstinget, länsstyrelsen och länets kommuner och att stadsledningskontoret bör kunna ha en mer aktiv roll.

Gatu- och fastighetsnämnden har rekommenderat att staden ånyo uppmärksammar statsmakterna på bristerna i de statliga bostadsstödsystemen. Bl a kvarstår risken för att investeringsstöden p g a bruksvärdessystemets funktion blir kontraproduktiva, d v s leder till färre nya hyreslägenheter i stället för fler.

Vi har också varnat för risken att den ökning av bostadsbyggandet som nu står för dörren i sig driver upp priserna på entreprenader mm. De kommande åren planeras även flera stora infrastrukturprojekt påbörjas. Allmänt stigande produktionskostnader kan dessutom leda till att bostadsprojekt utestängs från möjligheten att få statligt investeringsbidrag.

Kombinationen av en investeringsbidragsvolym som bara räcker till en begränsad andel av hyresprojekten (vilka sätter ett bruksvärdeshyrestak) och stigande produktionskostnader (som kräver hyror som överstiger investeringsbidragets hyrestak), skulle mycket effektivt kunna stoppa fortsatt nyproduktion.

För att undvika detta krävs, som vi senast påtalade i yttrandet över koncernstyrelsens utredning om minskade nyproduktionskostnader, inte

bara mer statliga pengar så att fler husbyggare kan få investeringsbidrag, utan även en höjning av investeringsbidragets hyrestak.

MARK- OCH LOKALFRÅGORNA

Det sägs ibland vara svårt att förena bostadsbehoven med vissa delar av företagsamhetens behov av mark och lokaler. Det måste enligt programmet finnas tillräckligt med mark och lokaler och i övrigt goda möjligheter för utveckling av alla delar av näringslivet i regionen. Stadens planering som berör näringslivet bör därför utvecklas i dialog med motsvarande regionala planering. Som strategi anges att staden ska ta initiativ till att i samarbete med övriga kommuner kartlägga etableringsförutsättningarna i regionen.

Vi kan bekräfta att markreserven för industriändamål i staden är starkt begränsad. Denna brist utgör, som vi framhållit i olika sammanhang, ett betydande problem vid evakuering av företag från de områden som planeras för bostadsändamål. Dåvarande SML och näringslivskontoret har redan påbörjat viss inventering av marktillgången även utanför Stockholm. Härvid har framkommit att även industrimarksreserverna i grannkommunerna börjat tryta. Detta kan leda till att det framgent blir än svårare att genomföra bostadsexploateringar i Stockholms äldre industriområden. Förslaget om fortsatt och mer systematisk kartläggning av etableringsförutsättningarna i regionen i näringslivskontorets regi tillstyrks.

Samtidigt som utnyttjandegraden och efterfrågan på industrilokaler för närvarande är hög i Stockholm, är det gott om lediga kontorslokaler för uthyrning. Men kontorsmarknaden är ryckig. Tidigare erfarenhet visar att ett överskott ganska snabbt kan vändas till en brist. Kontorsarealen per anställd har dock minskat under senare tid varför en ökad efterfrågan på kontorsarbetsplatser inte ger lika stor lokalefterfrågan som förr. Staden borde med beaktande av dagens komprimerade kontor ha en långsiktig inriktning på hur mycket kontor som ska byggas per år.

Just nu prioriterar vi bostadsbyggandet och det finns bara begränsade resurser personalmässigt att göra planer eller upplåtelse för lokaler.

Vi vill särskilt vad gäller Hammarby Sjöstad informera om att det kommer att vara en stor utmaning att fylla alla kontor med hyresgäster och genomföra nya projekt. Kontorsprojekten i Sjöstaden är av stor omfattning även jämfört med väletablerade områden som Globen och Marievik, men även Kista där staden gjort stora insatser för att etablera Kista som kontors-, utbildnings- och utvecklingsområde. Det finns goda skäl för staden att lyfta fram Hammarby Sjöstad som ett av de viktigaste områdena för nya etableringar av verksamheter.

HOTELLRUM OCH KONFERENSANLÄGGNINGAR

En strategi föreslås vara att staden ska underlätta genomförande av de hotell- och konferensanläggningsprojekt som är under planering och identifiera nya lägen för ytterligare hotelletableringar.

Vi leder den förvaltningsövergripande arbetsgrupp som sedan länge har denna uppgift och ser positivt på att den fortsätter.

INVESTERINGSPROGRAM FÖR STADSMILJÖN

Staden måste enligt förslaget sköta, underhålla, förbättra och utveckla stadsmiljön i samarbete med de privata fastighetsägarna. Det handlar bl a om städning, upprustning av utemiljö, förbättrad belysning och tillgänglighet samt förbättrad beläggning av gator. Som strategi föreslås att staden ska utarbeta ett långsiktigt investeringsprogram i samarbete med de privata fastighetsägarna för att skapa förutsättningar för en ökad trivsel och tryggare miljö i Stockholm. Målsättningen är att Stockholm ska vara Europas renaste stad.